



Iftin Express Michael Duale
Postboks 9101 Grønland
0133 OSLO

VÅRREFERANSE
16/2301

DERES REFERANSE

DATO
28.04.2017

Merknader - endelig rapport

Til grunn for disse merknadene ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 19. august 2016 etter stedlig tilsyn i Iftin Express Michael Duale ("Iftin Express", "betalingsforetaket") den 9. mars d.å. Videre vises til betalingsforetakets kommentarer til rapporten den 20. oktober og 1. november s.å gitt av Advokatfirmaet Haugland & Co., samt særskilt redegjørelse fra Iftin Express vedr. rapportering til Valutaregisteret den 21. april 2016.

Inspeksjonen i Iftin Express er gjennomført som et ledd i Finanstilsynets risikobaserte tilsynsvirksomhet. I "Risikovurdering hvitvasking og terrorfinansiering" utarbeidet av Finanstilsynet mai 2016 punkt 2.3 fremgår at "Opplysninger fra ØKOKRIM og banker gir klare indikasjoner på at betalingsforetakene (----) blir brukt til å hvitvaske utbytte av straffbare handlinger". Videre følger det at "Finanstilsynet legger til grunn at det er en relativt høy risiko for at betalingsforetak (---), brukes til hvitvasking og terrorfinansiering". Selv om risikovurderingen er publisert etter det stedlige tilsynet, var en slik risikovurdering om betalingsforetaks virksomhet alminnelig kjent på inspeksjonstidspunktet. I Finanstilsynets tillatelse datert den 20. november 2013 til Iftin Express fremgår at "betalingsforetak har høy risiko for å bli brukt til hvitvasking og terrorfinansiering. Det er derfor viktig at foretaket kontinuerlig forbedrer sin etterlevelse av hvitvaskingslovgivningen og rapporterer mistenkelige transaksjoner til ØKOKRIM."

Finanstilsynets vurderinger tar utgangspunkt i Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (6.mars 2009 nr 11, "hvitvaskingsloven") med tilhørende forskrift (13. mars 2009 nr. 302), samt vilkår gitt i Finanstilsynets vedtak den 20. november 2013 hvor betalingsforetaket gis begrenset tillatelse til å yte betalingstjenesten pengeoverføringer. Videre vises det til regelverket om rapportering til Valutaregisteret. Etterlevelse av finansielle sanksjoner, herunder frysbestemmelser fastsatt av Utenriksdepartementet, inngår også i merknaden,

Finanstilsynet har følgende merknader etter det stedlige tilsynet:

Iftin Express' risikobaserte tilnærming til virksomheten

Betalingsforetak skal i.h.t hvitvaskingslovens § 15 iverksette "Forsterkede kontrolltiltak", og forsterket "Løpende oppfølging" i.h.t § 14, jf. § 5 utfra en risikobasert vurdering i situasjoner som innebærer høy risiko for hvitvasking av utbytte, og terrorfinansiering.

Eksempler på slike høyrisikosituasjoner kan være kontantinnbetalinger og overføringer til land som inngår i Utenriksdepartementets sanksjonsforskrifter, og land som fremgår av FATFs liste over "High-risk and non-cooperative jurisdictions". Disse eksemplene vil etter Finanstilsynets oppfatning som hovedregel være relevante i forbindelse med et betalingsforetaks risikobaserte tilnærming, herunder for iverksettelse av "Forsterkede kontrolltiltak" i.h.t lovens § 15, og forsterket løpende oppfølging i.h.t § 14. Omfanget og intensiteten av kundekontrolltiltakene og løpende oppfølging i.h.t hvitvaskingsloven, er risikobaserte.

I Ifin Express' hvitvaskingsrutine datert den 10. juli 2013 s. 5 under "Forsterkede kontrolltiltak" fremgår det at "Transaksjonen føres til land utenfor FATF-område eller til land med manglende regulering og tilsyn ift hvitvasking og terrorfinansiering. IOMT er klar over at flere av landene i Afrika har ingen eller lite tilsyn, og vil således vise aktsomhet ved transaksjoner til disse landene."

I Ifin Express' "Policy Statement & Risk Assessments" s. 9, mottatt av Finanstilsynet i forkant av det stedlige tilsynet, fremgår det at "Money transmission business are faced with a high risk that they will be used to launder the proceeds of crime or transfer monies that finance terrorism." Det fremgår videre i det samme dokumentet "Factors that increase the risk of money laundering or terrorist financing are: "Cash funding and cash payouts".

Det ble under tilsynet opplyst at Ifin Express har iverksatt forsterkede kundekontroller, men det ble ikke gitt noen eksakt oversikt over i hvilket omfang. Det ble videre opplyst at det ikke er iverksatt forsterket kundekontroll i 2016 frem til inspeksjonstidspunktet.

Ifin Express opplyste under inspeksjonen at kontante innbetalinger utgjør i størrelsesorden 30-40 prosent av samlede innbetalinger. Det ble videre opplyst at betalingsforetaket praktiserer en selvpålagt begrensning på NOK 40 000 pr transaksjon, og at ønsker om betaling utover dette beløpet blir avvist. Det samme gjelder dersom det fremstår som åpenbart at to eller flere transaksjoner er et resultat av oppsplitting av et større beløp. Ettersom en så vidt stor andel som 30 – 40 prosent av betalingsforetakets samlede innbetalinger finner sted med kontanter, legger Finanstilsynet til grunn at dette kan innebære forhøyet risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Det vises her bl.a. til nettstedet www.hvitvasking.no og fanen "Indikatorer på hvitvasking", punkt 8. "Store kontantbeløp". Det vises også til Ifin Express' "Policy Statement & Risk Assessments" s. 10 "Factors that increase the risk of money laundering or terrorist financing are: "Cash transaction: Cash is the mainstay of much organized criminal activity. The objection of the first stage of money laundering is to move the criminal cash into the financial system."

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om oversikt over iverksatte forsterkede kundekontrolltiltak i 2015. Tilsynet mottok den 20. oktober d.å enkelte slike eksempler på kundeforhold hvor det ble opplyst å være iverksatt forsterket kundekontroll.

Finanstilsynet ber Ifin Express vurdere en vesentlig økning av "Forsterkede kontrolltiltak" i.h.t hvitvaskingslovens § 15. Ikke-uttømmende eksempler på slik forsterket kundekontroll kan være kontrollspørsmål om, samt dokumentasjon på midlenes opprinnelse.

Finanstilsynet ber betalingsforetaket innen utgangen av mai d.å sende en skriftlig redegjørelse vedr. slik iverksettelse av "Forsterkede kontrolltiltak" i.h.t hvitvaskingslovens § 15 med konkrete eksempler.

Etterlevelse av sanksjonsforskrifter fastsatt av Utenriksdepartementet

Forskrifter gitt med hjemmel i Lov til gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd (LOV-1968-06-07-4), eller Lov om iverksetjing av internasjonale, ikke-militære tiltak i form av avbrot eller avgrensning av økonomisk eller annen samkvem med tredjestatar eller rørsler (LOV-2001-04-27-14), er norsk rett når det gjelder finansielle sanksjoner, herunder frysbestemmelser. Det vises videre til frysbeslutninger foretatt av norske domstoler i.h.t straffeprosessloven Kapittel 15 b " Båndlegging av formuesgoder". Disse beslutningene er publiserte på nettstedene www.finanstilsynet.no under fanen "Kunngjøringer fra FN, FATF samt lignende kunngjøringer", og www.hvitvasking.no.

Iftin Express' datasystem omfatter sanksjonslister fra OFAC (amerikanske myndigheter), EU og liste over politisk eksponerte personer. Alle transaksjoner (avsender og mottaker) monitoreres mot disse listene. Dersom det oppstår treff på slike lister, vil datasystemet blokkere overførselen. Etterlevelse av disse listene blir også fulgt opp av betalingsforetakets compliance-avdeling i London. Londonkontoret kan foreta selvstendige vurderinger, og således overprøve vurderinger foretatt av Iftin Express i Oslo. Betalingsforetaket opplyste under stedlig tilsyn at ingen reelle treff på listene har forekommet, men navnelikhet skjer fra tid til annen og blir fulgt opp.

Mottakerlandene for vesentlige deler av pengeoverføringene foretatt av Iftin Express er omfattet av slike sanksjonsregimer, herunder frysforpliktelser, se nærmere om dette nedenfor.

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport betalingsforetaket om en redegjørelse for hvilke konkrete tiltak betalingsforetaket har iverksatt for å etterleve relevante sanksjonsforskrifter fastsatt av Utenriksdepartementet, herunder Forskrift om sanksjoner mot Somalia (02.07.77). Redegjørelsen skal også omfatte forskriftens § 1 i forbindelse med slik "eksport og importhandel". Det vises her bl.a. til Utenriksdepartementet og Finanstilsynets veiledning "Finansielle sanksjoner: Veiledning om frysbestemmelsene".

Det fremgår av betalingsforetakets svar den 20. oktober 2016 at "Duale har pr i dag ingen konkrete tiltak for å følge med på sanksjonsforskriftene". Finanstilsynet legger til grunn at dette utsagnet forstås slik at det omfatter endringer i de aktuelle sanksjonsforskriftene, men ikke kunnskap om forskriftene som sådan. Det fremgår ovenfor at avsender og mottaker systemmessig kontrolleres mot nærmere angitte sanksjonslister. En grunnleggende forutsetning for å drive virksomhet som betalingsforetak, er at betalingsforetakets systemer oppdateres ved endringer av aktuelle sanksjonsforskrifter.

Det fremgår videre av betalingsforetakets svar at "Når det gjelder forskrift om sanksjoner mot Somalia § 1, kan betalingsforetaket komme i situasjoner hvor en pengeoverføring kan være ledd i betaling for våpen og andre varer og tjenester som er forbudt i henhold til forskriften. Det er i henhold til forskriften en frysforpliktelse, hvilket innebærer at transaksjonen ikke gjennomføres, og at innbetalte midler til klientkonto før frysforpliktelsen er opphørt". Foretakets svar inneholder ingen redegjørelse for hvordan dette forskriftskravet etterlevs utover at avsender og mottaker systemmessig kontrolleres mot nærmere angitte sanksjonslister.

Finanstilsynet legger til grunn at betalingsforetaket iverksetter nødvendige tiltak for å etterleve aktuelle forskriftskrav, og at disse tiltakene fremgår av skriftlig dokumentasjon utarbeidet av betalingsforetaket. Finanstilsynet ber om at denne dokumentasjonen oversendes så snart som mulig, og senest innen utgangen av mai d.å.

Det fremgår videre av betalingsforetakets svar at "Når det gjelder Eritrea og Sør-Sudan har betalingsforetaket rettet forespørsler til Økokrim om hvordan man forholder seg til overførslar til disse landene" (----) Da situasjonen for tiden vurderes som for uklar gjennomføres ikke foretaket transaksjoner til disse landene." Betalingsforetakets svar inneholder ingen redegjørelse for hvordan foretaket før opphør av slike transaksjoner etterlevde relevante sanksjonsforskrifter. Det vises her til "Forskrift om sanksjoner mot visse grupper, militser og personer som opererer i Dafur-provisen i Sudan" (2006-06-02-573), og "Forskrift om sanksjoner og restriktive tiltak i lys av situasjonen i Sør-Sudan" (2015-12-11-1435).

Finanstilsynet tar betalingsforetakets svar til etterretning, og understreker viktigheten av at slike transaksjoner ikke gjennomføres før rutiner som sikrer etterlevelse av sanksjonsforskrifter, er på plass.

Registrering av kundeopplysninger

En naturlig forståelse av kundekontrolltiltaket "kundeforholdets formål og tilsiktede art" i lovens § 7 nr. 4 innebærer at betalingsforetaket utfra en risikobasert vurdering må ha nødvendige kunnskaper om midlernes opprinnelse, dvs. kilden til pengene som inngår i transaksjonen og/eller kundeforholdet. Slik dokumentasjon kan være lønsslipp eller annen dokumentasjon av inntekt.

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om foretakets redegjørelse for hvordan "Løpende oppfølging" og "Undersøkelsesplikt" for transaksjoner gjennomføres med bakgrunn i at "opplysninger om antatt størrelse, og frekvens på pengeoverføringene", ikke fremgår av registrert kundeinformasjon, herunder kundeskjemaene.

Finanstilsynet viser til at dette er viktig informasjon for å utføre "Løpende oppfølging" i.h.t lovens § 14, og "Undersøkelsesplikt" i.h.t lovens § 17, og denne informasjonen bør derfor registreres i kundesystemet. Finanstilsynet ber senest innen utgangen av mai d.å om en skriftlig bekreftelse på at slik informasjon blir registrert.

Undersøkelses- og rapporteringsplikt

Hvitvaskingslovens § 17 fastsetter undersøkelsesplikt for transaksjoner hvor det er mistanke om hvitvasking av utbytte fra straffbar handling, eller terrorfinansiering. Dersom mistanken ikke avkrefte ved undersøkelsen skal transaksjonen rapporteres til ØKOKRIM i.h.t lovens § 18.

Daglig leder opplyste under inspeksjonen at overførslar basert på "veldig mye kontanter" rutinemessig blir rapportert til ØKOKRIM uavhengig av om det foreligger mistenkelige forhold for øvrig. Finanstilsynet stilte under det stedlige tilsynet konkrete spørsmål vedrørende flere kundeforhold, som f.eks. samlet omfattet betydelige beløp, eller omfattet store enkelttransaksjoner. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport betalingsforetaket vurdere hvorvidt andre forhold enn "betydelige beløp og store enkelttransaksjoner" bør utløse undersøkelses- og rapporteringsplikt i.h.t hvitvaskingsloven.

Det følger av betalingsforetakets svar den 20. oktober 2016 at "Duale er enig i at også andre forhold utløser forsterket kundekontroll, for eksempel endring av et kjent betalingsmønster, uklarheter rundt pengenes opprinnelse, mye bruk av kontanter, stadige adresseendringer, uforståelige kompliserte transaksjoner m.m." Finanstilsynet legger til grunn at de nevnte tilfeller kan være relevante eksempler på transaksjoner som utløser undersøkelsesplikt i.h.t hvitvaskingslovens § 17.

Rapportering til Valutaregisteret

I den foreløpige rapporten pekte Finanstilsynet på konkrete tilfeller av feilrapporteringer til Valutaregisteret. Finanstilsynet har notert årsakene til feilrapporteringene redegjort for i brev av 1. november 2016 fra Advokatfirmaet Haugland & Co. Finanstilsynet legger til grunn at foretakets fremtidige rapporteringer til Valutaregisteret vil bli gjennomført i overensstemmelse med Forskrift om register over opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge (Valutaregisterforskriften).

Valutaregisterforskriften (6. desember 2004 nr. 1573) krever i flere sammenhenger, f.eks. § 9, rapportering av "fødselsnummer". Korrekt bruk av fødselsnummer gir uttrykk for et grunnleggende prinsipp i offentligrettslig regulering.

Under det stedlige tilsynet viste Finanstilsynet til registrering av samme fødselsnummer på flere kunder i Valutaregisteret. Det er nærmere redegjort for disse eksemplene i foreløpig rapport, som omfatter 7 fødselsnumre som er registrert på 2 til 8 kunder.

Finanstilsynet mottok den 21. april 2016 en redegjørelse fra betalingsforetaket hvor det ble gitt nærmere orientering om de feilaktige rapporter av fødselsnummer til Valutaregisteret. Det fremkommer av redegjørelsen at betalingsforetaket har to IKT-systemer. Et system for etablering av kundeforhold, og et annet system for rapportering til Valutaregisteret. Det ble opplyst at feilene ovenfor skyldes "feil inntasting under innrapportering til valutaregistrert". Det ble videre opplyst at det ikke er slike feil i kundesystemet. Det fremgår av redegjørelsen at det er etablert "nye rutiner slik at dette ikke skal gjenta seg", og at foretaket også har begynt "å rette opp de inntrufne/feilene som ble innrapportert til valutaregisteret". Det fremgår videre av betalingsforetakets svar av 20. oktober d.å s.4 at "Duale er enig i at det blir for mange feil med dagens rutine og har jobbet med dette. Han har siden 2014 arbeidet med en kommunikasjonsfeil mellom kunderegistreringssystemet og valutarapporteringssystemet. (----). Duale håper at dette skal være ferdig i løpet av året".

Finanstilsynet vil bemerke at den feilaktige rapporteringen av fødselsnummer til Valutaregisteret innebærer en alvorlig og langvarig rutinesvikt i Ifin Express. Finanstilsynet legger til grunn at den feilaktige rapporteringen av fødselsnummer til Valutaregisteret blir rettet opp, og at dette arbeidet gis høy prioritet. Finanstilsynet imøteser en skriftlig revisorbekreftelse så snart som mulig som bekrefter korrekt rapportering til Valutaregisteret av fødselsnummer, samt bekreftelse på at tidligere feilaktig rapportering til Valutaregisteret er rettet opp. Bekreftelsen skal bl.a omfatte at fødselsnummer registrert i kundesystemet samsvarer med hva som rapporteres til Valutaregisteret. Bekreftelsen bør omfatte nødvendige stikkprøvekontroller, og eventuell kommunikasjon med Valutaregisteret.

Innsamlingsaksjoner

Daglig leder opplyste under inspeksjonen om 4 personer som samler inn penger fra personer bosatt i Norge, som overføres samlet til Eritrea, Sør-Sudan og Etiopia ca en gang i uken, og som kan utgjøre ca NOK 500 000 pr måned. Det ble opplyst at det fortløpende blir levert inn lister fra disse 4 personene til betalingsforetaket over hvilke personer som har gitt penger til innsamlingene, og som viderefremmes til mottakerne av pengene. De 4 innsamlernes navn er rapportert til Valutaregisteret, men rapporteringen splittes ikke opp på underliggende beløp fra de enkelte bidragsyterne.

Det ble under tilsynet opplyst at det ikke gjennomføres kundekontroll av de personene som gir penger til de 4 innsamlerne. Det fremgår av skriftlig materiale mottatt av Finanstilsynet at det er sendt MT-rapporter på de 4 personene (innsamlerne), hvor det inngår en beskrivelse av innsamlingsvirksomheten. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om en nærmere redegjørelse for hvordan den aktuelle innsamlingsvirksomheten er organisert og drevet.

I sitt svarbrev av 20. oktober 2016 ble det opplyst at betalingsforetaket "har stoppet med den type transaksjoner" fordi "den generelle risiko er for høy og at det ikke er mulig å utføre forsvarlig kundekontroll". Finanstilsynet stiller spørsmål om hvorvidt de faste innsamlere har opptrådt som agenter for foretaket i strid med foretakets konsesjon.

Nærmere om brev fra Advokatfirmaet Haugland datert den 1. november 2016

På s. 2 i brevet fra Advokatfirmaet Haugland fremgår at "NOK 38.000.000" er "Nedbetaling av gjeld".

Finanstilsynet forstår forklaringen på den oppståtte differanse på 38 millioner kroner slik at dette er oppgjør for gjeld til Ifin General Trading (L.L.C) Dubai akkumulert over årene 2012 til 2015. Det er ikke redegjort for inntekter i 2015 som tilsier at Ifin Express Michael Duale har kunnet nedbetale slik gjeld. Finanstilsynet antar derfor at Ifin Express Michael Duale har holdt midler på egen konto som så er brukt til å overføre til Ifin General Trading. Finanstilsynet ber om at denne nedbetalingen av gjeld dokumenteres overfor Finanstilsynet ved fremleggelse av regnskaper og kontoutdrag. Det bes om at foretaket innhenter valgte revisors uttalelse om transaksjonene. **Det bes om at ovennevnte sendes Finanstilsynet senest én måned etter mottagelse av dette brev.**

Avsluttende merknader

Foreløpig inspeksjonsrapport og disse merknader beskriver etter Finanstilsynets oppfatning alvorlige mangler ved betalingsforetakets etterlevelse av regelverk og konsesjonsvilkår.

Finanstilsynet har i det ovennevnte bedt foretaket kommentere og dokumentere enkelte forhold. Når Finanstilsynet har mottatt den etterspurte dokumentasjon, vil det tas stilling til om det skal iverksettes tiltak overfor foretaket.

For Finanstilsynet

Ole-Jørgen Karlsen
seksjonssjef

Svein Hagen
spesialrådgiver

Kopi: Advokatfirmaet Haugland & Co.
Postboks 187, Sentrum
0102 OSLO

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.